

Po kamenných křížích na severním Plzeňsku

Mlýny, vodní kola, drátovny a hamry – to vše můžete hledat, vydáte-li se na kole po stopách využití vodní energie na Rokycansku a Spálenopoříčsku

CYKLOVÝLET

Start: Rokycany
Cíl: Plzeň
Délka: 65 km
Náročnost: středně těžká trasa
Vhodné kolo: trekové či horské

Množství řek, říček a potoků, které máme v našem kraji, umožnilo na mnoha místech využít energie vodních toků. K nejstarším stavbám využívajícím sílu vodního toku patří vodní mlýny a drátovny či hamry. Téměř všude tam, kde se dalo využít rozdíl výšky vodní hladiny pro pohon vodního kola, vznikl mlýn. Vybudovat k němu náhon nebylo tak jednoduché, a tak některé z nich mají délku více než kilometr. Podle toho, kam se voda z vantroků na kolo pouštěla, pak můžeme vidět kola na spodní vodě, vrchní vodu nebo na střední vodě. Podle způsobu mletí pak rozlišujeme tzv. české mlýnské složení a moderní americké mletí, kde se nepoužívaly mlýnské kameny, ale válce. V našem kraji najdete místa, kde všechny tyto typy mlýnů byly. Někde si můžete jejich části ještě prohlédnout.

Ke starému hamru

Náš výlet začneme v Rokycanech. Bývalé okresní město má mnoho starých krásných domů na náměstí, které stojí za zhlédnutí, ještě než se vydáme po cyklostezce proti proudu Klabavy. Dumetovský dům, který patří k nejkrásnějším ve městě, najdeme

Při cestě v nivě řeky Úslavy si můžete přes brod prohlédnout Keshlův mlýn na Malé Straně ve Starém Plzenci.

Foto na stránce Radka Žáková

hned vedle kostela Panny Marie Sněžné. Pak projedeme náměstí až ke kruhové křižovatce a napojíme se na cyklostezku vedoucí proti proudu Klabavy. Cesta po ní je velice příjemná, teprve až za Kamenným Újezdem se napojíme na silnici. Celou dobu přitom jedeme po cyklotrase číslu 3, a to až do Dobříva. Cesta přes Hrádek nás zavede na novou komfortní cyklostezku vedoucí až do Dobříva. Nedaleko hospody ve staré roubence, kam údajně chodil i pan Mošna, je starý kamenný švédský most. Místo, kde se využívalo síly vody, je jen pár set metrů za ním proti proudu

Klabavy. Je to vodní hamr, který stojí pod Huřským rybníkem. Pokud si cestu dobře naplánujete, můžete vidět hamr při práci. Tato technická památka je součástí rokycanského muzea a je otevřená pro veřejnost.

Pouskův mlýn

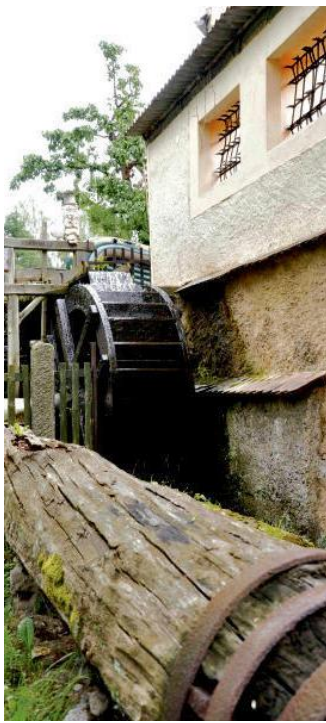
Prohlédnout si starý mlýn s výkladem mlynáře, který se v mlýně vyučil, s tím se nese tkáte moc často. Od letošního roku se tato možnost nabízí v Pouskově mlýně v Mešně. My se k němu z Dobříva dostaneme po cyklotrase číslo 2151 přes Skořice, Štítov a Příkosi. Mlýn se nachází na Kornatickém potoce a dojet k němu můžeme po polní cestě. Na křižovatce v Mešně se dáme směrem na Lipnici a na konci obce odbočíme vlevo. Cesta pomalu sjezdí do údolí Kornatického potoka. Poté, co přejdeme železniční koleje, klesá prudčeji a také se stáčí, a tak jízda vyžaduje větší opatrnost. Ke mlýnu je to od silnice necelý kilometr. Je otevřen od dubna do října každou první sobotu v měsíci, ale pokud si jako skupinka domluvíte návštěvu předem, můžete přijet na prohlídku i v jiném termínu. Rozhodně to stojí za to, protože pan Pouska toho o práci ve mlýně ví opravdu hodně, a tak se můžete nejen dívat, ale také se ptát. Prohlídka trvá asi půl hodiny, pokud ji neprotáhnete zvědavými dotazy.

Mlýny na Bradavě

Další mlýny či jejich pozůstatky nás čekají na naučné stezce Hvíždalka, kterou vybudovalo město Spálené Poříčí podél říčky Bradavy. My se tedy musíme vrátit stejnou polní cestou od Pouskova mlýna na silnici do Lipnice a tam odbočit doleva a přes Těnovice dojet do Hořehled. Hořehledy projedeme po hlavní komunikaci a asi 200 metrů za mostem přes Bradavu se dáme doprava po polní cestě, kde začíná naučná stezka Hvíždalka. Podél Bradavy dojedeme až k Labežskému mlýnu. Cestou si můžeme prohlédnout jez, který zdvihal hladinu k tomuto mlýnu – je asi 300 metrů před ním. Budova Labežského mlýna tu stojí, ale mlýn ani turbína, která tu byla v 90. letech minulého století instalována, není v provozu. Cesta od mlýna vede lesní pěšinou, kde je lepší kolo vést, dokud se nedostaneme na lesní cestu, kterou dojedeme k dalšímu zastavení naučné stezky u rybníka Hvíždalka. Cestou objevíme starou stolu

a budeme také mjet lesní studánku. Na hrázi Hvíždalky stával mlýn a pila. Budovu s lednicí, tedy dřevěným bedněním, které chránilo vodní kolo před namrzáním, si můžete prohlédnout z hráze. Voda z Hvíždalky k němu sice teče, ani jedno z kol ale nepohání. Na druhé straně hráze u další infotabule můžete posvačit v altánku. Nezapomeňte si prohlédnout soutěsku s vodopádem, který tu pod rybníčním přepadem najdete.

Cesta po naučné stezce Hvíždalka nás zavede k dalším místům, kde stávaly spálenopoříčské mlýny. V místě, kde stával Hallův (nebo také Rohrschmiedův) mlýn, najdete jen infotabuli. Dozvíte se z ní, že to býval nejstarší mlýn na Spálenopoříčsku. Vodní kola poháněla stejně jako na

Funkční vodní kolo ve Spáleném Poříčí.

Podrobné vedení linie trasy v mapě najdete na: <http://www.cykloserver.cz/cykloatlas/?d=106181#pos=49.67497P13.56048P12>

Užitečné rady

Občerstvení na trase

Rokycany, Dobřív, Hořehledy, Spálené Poříčí, Nezvěstice, Starý Plzenec

Cykloservisy na trase: Štáhlavy

Odkazy:

Pouskův mlýn:

<http://www.plzenskonakole.cz/cz/pouskuv-mlyn-v-mesne-914.htm>

Hamr v Dobřív:

<http://www.muzeumrokcany.cz/informace-pro-navstevniky/>

Spálené Poříčí:

<http://www.spalenenporici.cz>

Mapa trasy výletu:

<http://www.cykloserver.cz/cykloatlas/?d=106181#pos=49.67497P13.56048P12>

Hvíždalka nejen mlýn, ale také pilu, kde byla též stípařna dřeva a šindelka. Další mlýn najdeme pod Zámeckým rybníkem přímo ve Spáleném Poříčí. Již z cesty přímo od infotabule je vidět vodní kolo a stará dřevěná hřídel, položená kousek pod ním, nedaleko je také mlýnský kámen.

Ve Spáleném Poříčí je toho ale k vidění daleko více, takže si kromě zastávky na oběd (jsou tu 4 hospody a restaurace) můžete prohlédnout třeba špejchar, kde je expozice kresleného humoru malíře Neprakty. Na náměstí pak najdete kostel sv. Mikuláše, roubený dům a barokní děkanství. Je tu i socha sv. Jana Nepomuckého, patrona poutníků a cestovatelů. Z Dolejšího mlýna už ve Spáleném Poříčí ale už mnoho neuvidíte. Hamr a mlýn býval také ve Vlčkově pod hrází rybníka. Tam se dá zajet ze silnice, kterou se budeme vracet k Plzni. Další odbočku si můžeme udělat k válcovému mlýnu v Žákavě. Přes plot je ale vidět jen zchátralou budovu.

Velký a prosperující mlýn stával v Nezvěsticích asi 300 metrů od mostu přes Úslavu. Voda k němu se přiváděla kilometrovým náhonem až od jezu v Žákavě. Původně zde vlastně byly mlýny dva – Tylův a Scheblův, které se o vodu z náhonu dělily. Scheblův mlýn byl přestavěn z původní drátovny. Mlýn za mlynáře Tyla na počátku minulého století prosperoval, pekl se tu také chléb, perníčky a vyráběl marcipán. Právě mlynář Tyl nechal vodní kola vyměnit za Francisovy vodní turbíny, které lépe využily energii vody.

Dlouhý mlýnský náhon si můžete prohlédnout i ve Štáhlavech. Náhon teče mezi domy, podplouvá komunikaci a nově spraveným korytem se dostává k opravené mlýnské budově pod štáhlavským statkem. Nyní v ní sídlí tiskárna. Zdejší mlýn měl pro obec velký význam – mlynář tu totiž vybudoval vlastní elektrickou síť, na kterou se mohli připojit i další občané.

Ve Starém Plzenci, kam dojedeme po trase 31, se zastavíme ještě u Starého rybníka v Sedlci. Právě tady bývaly významné železárny, které byly kolébkou Škodových závodů.

Náhon mlýna ve Štáhlavech.

Jejich plzeňskou filiálku koupil totiž Emil Škoda a dal tak základ plzeňské Škodovce. K vidění je tu technická památka – kychta vysoké pece v areálu bývalých železáren. Věžovitá stavba s nízkou valbovou střechou ale není veřejnosti přístupná. Předposlední mlýn si můžeme prohlédnout při cestě ze Starého Plzněce po loukách do Koterova. Z druhého břehu, v místě, kde býval brod, můžeme vidět Keshlův mlýn na Malé Straně, kde již na počátku 20. století nahradili vodní kolo Francisovou turbínou. I v Plzni ale můžeme najít vodní mlýn. Stojí na Úslavě v Koterově. V jeho areálu je památná Koterovská lípa. K prohlídce ale potřebujete souhlas majitelů. O mlýně a jeho historii se ale dočtete na infotabuli naučné stezky Úslava, která je umístěna u mostu přes Úslavu v Koterově.

Příští pátek: Okolo Vlčí hory

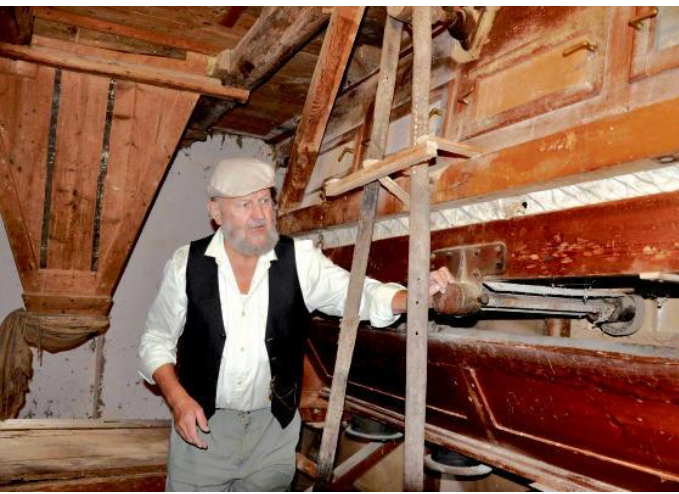

Trasu připravila **Radka Žáková**, plzeňská cykloprůvodkyně a editorka portálu plzenskonakole.cz, a i s mapkou a popisem ji najdete na portálu plzenskonakole.cz v sekci Trasy pro cyklovýlety.

Seriál cyklovýletů vzniká ve spolupráci s regionálním informačním portálem pro cyklisty plzenskonakole.cz

plzenskonakole.cz

V Pouskově mlýně provází sám mlynář Pouska.

ZEMAN *ovy ceny:*
od 15.10. do 20.10. 2012

Vepřová pečeně
- vešleku nebo platky
98,⁹⁰
Vepřová pečeně
bez kostí
1 kg 129,⁹⁰

Pražská šunka
(tl. jakost nejvyšší)
100 g 16,⁹⁰

Spišské pácky
100 g 12,⁹⁰

**Čardášový
točený salám**
100 g 10,⁹⁰

**Meziříčská
sekaná**
NOVINKA 8,⁹⁰
100 g

**Zabijačka:
Jaternice
a jelička špejzovaná**
100 g 7,⁹⁰

Mleté polotovary 1 kg 79,⁹⁰

Vikendová cena: v pátek 12.10. a v sobotu 13.10. 2012

Uzená pečeně s kostí 1 kg 98,-